

بایستہ نامی حقوق و آئین وادری کمرکی

حد سوم: حقوق کمرکی و محشی قانون

قانون امور کمرکی و نظم حقوقی کنونی

مجزیہ و تحشیہ، کاربرد ی، تاریخ، انتقادی

پدرام شریف

وکیل و کارکنار رسمی امور کمرکی



سرشناسه:

عنوان قراردادی:

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

شابک (دوره):

وضعیت فهرست‌نویسی:

یادداشت:

مندرجات:

شریف، پدram، ۱۳۶۲.

ایران، قوانین و احکام. etc, Iran. Law

بایسته‌های حقوق و آئین دادرسی گمرکی / مؤلف: پدram شریف.

جلد سوم: حقوق گمرکی و محشی قانون

تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۹۸.

۵۶۴ ص.

ISBN 978-964-325-545-9

ISBN 978-964-325-543-5

فیبا

کتابنامه

ج. ۱. حقوق گمرکی و فن دفاع از نظر مراجع رسیدگی‌کننده -

کمسیون‌ها، محاکم انقلاب و تعزیرات - تحلیلی، تاریخی

ج. ۲. حقوق و طواری گمرکی از نظر نوع تخلفات و جرائم گمرکی -

حقوق کیفری و محشی قاچاق کالا و ارز در نظم حقوقی

ج. ۳. حقوق گمرکی و محشی قانون - قانون امور گمرکی در نظم حقوقی کنونی -

مجزیه و تحشیه، کاربردی، تاریخی، انتقادی

گمرک - - قوانین و مقررات - - ایران

Customs administration -- Law and legislation -- Iran

قاچاق - - قوانین و مقررات - - ایران

Smuggling -- Law and legislation -- Iran

قاچاق - - ایران - - دعاوی

Smuggling -- Iran -- Cases

KMH۳۶

۳۴۳/۵۵-۵۶

۱۲۶

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

بایسته‌های حقوق و آئین دادرسی گمرکی

جلد سوم: حقوق گمرکی و محشی قانون

قانون امور گمرکی در نظم حقوقی کنونی

مجزیه و تحشیه، کاربردی، تاریخی، انتقادی

مؤلف: پدram شریف

ناشر: شرکت سهامی انتشار

چاپ اول: ۱۳۹۸

چاپخانه حیدری: ۵۰۰ نسخه

۹۵۰۰۰ تومان



دفتر مرکزی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، نرسیده به میدان بهارستان، جنب خیابان ملت، شماره ۹۲

کدپستی: ۱۱۴۳۹۶۵۱۱۸ تلفن: ۳۳۹۰۴۵۹۲ دورنگار: ۳۳۹۷۸۸۶۸

WWW.ENTESHARCO.COM Email: info@entesharco.com

فروشگاه شماره ۱: تهران خیابان جمهوری اسلامی، نبش خیابان ملت، شماره ۹۲، تلفن: ۳۳۱۱۴۰۴۴

فروشگاه شماره ۲: تهران، میدان انقلاب، بازارچه کتاب، تلفن: ۶۶۴۱۳۶۸۴ دورنگار: ۶۶۹۶۷۱۰۴

فهرست مطالب

۱۱	 سخن مولف
۱۵	 پیش‌گفتار
۱۹	 مقدمه: گمرک و قانون امور گمرکی
۱۹	 فصل اول: محاسن و معایب قانون
۲۲	 مبحث اول: چالش‌ها و ایرادات قانون
۲۲	 گفتار اول: ایرادات شکلی، تایی و تحریری
۲۴	 گفتار دوم: ایرادات و اشکالات ماهوی
۳۳	 گفتار سوم: ابهام، اجمال و سکوت در قانون گمرک
	بخش اول: تعاریف، سازمان و کلیات ... ۴۱
۴۳	 فصل اول: تعاریف
۷۳	 فصل دوم: اهداف، وظایف و سازمان گمرک جمهوری اسلامی ایران
۷۸	 فصل سوم: کلیات
۷۸	 مبحث اول: حقوق ورودی و هزینه‌های خدمات
۸۴	 مبحث دوم: فناوری اطلاعات و ارتباطات
۸۴	 مبحث سوم: تضمین
۸۶	 مبحث چهارم: تشریفات و کنترل‌های گمرکی

مبحث پنجم: الزامات سامانه (سیستم) هماهنگ شده ۸۹

بخش دوم: ارزش گذاری و قواعد مبدأ ... ۹۱

فصل اول: ارزش کالا ۹۳

مبحث اول: ارزش کالای ورودی (وارداتی) ۹۳

محشای مبحث ارزش کالای ورودی (در نظام حقوقی کاربردی) ۹۷

مبحث دوم: ارزش گمرکی کالای صدوری (صادراتی) ۱۱۷

فصل دوم: قواعد مبدأ ۱۱۹

محشای مبحث قواعد مبدأ (در نظام حقوقی کاربردی) ۱۲۴

بخش سوم: تشریفات قبل از اظهار ... ۱۳۱

بخش چهارم: نگهداری کالا در اماکن گمرکی ... ۱۴۵

فصل اول: انبارهای گمرکی و مسئولیت نگهداری کالا ۱۴۷

مبحث اول: انبارهای گمرکی ۱۴۷

مبحث دوم: مسئولیت حفظ و نگهداری کالا در انبارهای گمرکی ۱۵۵

فصل دوم: انبارهای اختصاصی، انبارها و سردخانه‌های عمومی، رسمی، گمرک

اختصاصی ۱۶۳

بخش پنجم: کالای متروکه، ضبطی (ضبط شده) و رانداری به گمرک ... ۱۷۱

بخش ششم: تشریفات و شرایط عمومی اظهار و ترخیص ... ۱۷۹

محشای مبحث تعرفه و جایگاه آن (در نظام حقوقی کاربردی) ۲۰۴

بخش هفتم: رویه‌های گمرکی ... ۲۲۱

فصل اول: کالای ورودی ۲۲۳

مبحث اول: ورود قطعی ۲۲۴

محشای مبحث واردات (ورود قطعی در نظام حقوقی کاربردی) ۲۲۷

مبحث دوم: ورود موقت ۲۳۸

محشای مبحث ورود موقت (در نظام حقوقی کاربردی) ۲۴۵

مبحث سوم: ورود موقت برای پردازش ۲۵۶

مبحث چهارم: مرجوعی	۲۶۱
محشای مبحث صدور مجوز در نظام حقوقی کاربردی	۲۶۵
مبحث پنجم: عبور خارجی	۲۷۲
مبحث ششم: عبور داخلی	۲۷۹
فصل دوم: کالاهای صدوری	۲۸۶
مبحث اول: صدور قطعی	۲۸۶
مبحث دوم: استرداد حقوق ورودی	۲۸۸
محشای مبحث صادرات (در نظام حقوقی کاربردی)	۲۹۷
مبحث سوم: مراحل صادرات	۲۹۸
مبحث چهارم: سایر موقت	۳۰۶
فصل سوم: سایر ربه‌ها	۳۱۳
مبحث اول: کالای مسافری	۳۱۳
محشای شیوه خروج خود را مرزهای گمرکی (در نظام حقوقی کاربردی)	۳۲۲
مبحث دوم: پیک سیاسی و بسته‌های پست سیاسی	۳۲۴
مبحث سوم: مرسولات پست بین‌المللی	۳۲۷
محشای چگونگی خروج کالا از گمرک پست در نظام حقوقی کاربردی	۳۳۶
مبحث چهارم: فروشگاه‌های آزاد	۳۳۸
مبحث پنجم: وسایل نقلیه برای مقاصد تجاری	۳۴۱
مبحث ششم: رویه انتقالی	۳۴۳
مبحث هفتم: رویه کران‌بری (کابوتاژ)	۳۴۴

بخش هشتم: تخلفات و قاچاق ... ۳۵۱

فصل اول: تخلفات گمرکی	۳۵۳
محشای مبحث تخلفات گمرکی (در نظام حقوقی کاربردی)	۳۷۴
فصل دوم: قاچاق	۳۸۳
محشای مبحث قاچاق و تخلفات گمرکی (در نظام حقوقی کاربردی)	۴۰۳

بخش نهم: معافیت‌ها و ممنوعیت‌ها ... ۴۱۷

فصل اول: معافیت‌ها	۴۱۹
--------------------	-----

فصل دوم: ممنوعیت‌ها	۴۳۰
مبحث اول: ممنوعیت‌ها در ورود قطعی	۴۳۰
مبحث دوم: ممنوعیت‌ها در ورود موقت و عبور داخلی	۴۳۴
مبحث سوم: ممنوعیت در عبور خارجی	۴۳۵
مبحث چهارم: ممنوعیت در صادرات	۴۳۵

بخش دهم: کارگزار گمرکی ... ۴۳۷

محشای مبحث کارگزاری گمرکی (در نظام حقوقی گمرکی)	۴۴۰
---	-----

بخش یازدهم: بارینی و اقدامات بعد از ترخیص ... ۴۵۹

فصل اول: بارینی	۴۶۲
فصل دوم: کسر دریافتی	۴۶۸
فصل سوم: اضافه پرداختی	۴۶۹
فصل چهارم: حسابرسی بعد از ترخیص	۴۷۴
محشای مبحث استرداد حقوق و عوارض گمرکی (در نظام حقوقی کاربردی)	۴۸۱

بخش دوازدهم: مراجع رسیدگی به اختلافات گمرکی ... ۴۸۷

محشای مبحث اختلافات گمرکی و مراجع رسیدگی (در نظام حقوقی کاربردی)	۴۹۸
--	-----

بخش سیزدهم: سایر مقررات ... ۵۱۱

تکمله ۱: بررسی بحث مرور زمان، مواعد و مهلت‌ها در قانون مرور گمرکی	۵۲۹
تکمله ۲: جدول اصلاحات و الحاقات قانون امور گمرکی	۵۴۶
منابع	۵۶۳

سخن مولف

اولین قانون مدنی، جامی و مدون گمرکی در ایران (اگر نظاماتی همانند نظام نامه قانونی به جهت اخذ حقوق گمرکی مصوب سال ۱۲۹۹، و قانون معروف به قانون تعرفه و آئین نامه آن که در سال ۱۳۳۱ تصویب شد را نادیده بگیریم) در سال ۱۳۵۰ تصویب شد. آخرین و جدیدترین قانون گمرکی ایران بعد از قانون اخیرالذکر، همانا قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ شمسی است که مشتمل بر نوآوری هایی می باشد. تاکنون محشایی مبسوطاً، بر قانون امور گمرکی جدیدترین و تالیف نشده است. فاضل دانشمند جناب آقای رضا بنایی آثاری ارزشمند و کاربردی در حوزه مقررات گمرکی مرقوم داشته اند لیکن شاهد محشایی بر قانون امور گمرکی به سیاق و سبب جلد حاضر نبوده ایم، ازین روی نیاز جامعه حقوق دانان بیش از پیش در این فقره ملموس بود. بیه حقیر بر آن شدم که با وجود منابع محدود، دست به تالیف محشای پیش رو بزنم. در این امر سعی داشتم در کنار اختصار، از جامعیت مباحث کم نکرده و به نحوی فصل ها را تبویب و ساماندهی نمایم که به آشفته گی منتج نشود. این کتاب منبعی برای استفاده دانشجویان حقوق امور گمرکی، مدیریت امور بانکی، حسابداری، کارگزاران رسمی گمرک، قضات محترم و کارشناسان رسمی دادگستری، فعالان در صنعت تجارت و داوطلبان آزمون های ورود به گمرک یا متقاضیان صدور پروانه کارگزاران رسمی گمرک و وکلای محترم دادگستری مفید بوده همچنین می تواند به عنوان یک منبع تدریس در دوره های بازآموزی وکلا و دیگر مشاغل حقوقی و یا دانشجویانی که دروس مرتبط با حقوق گمرکی دارند مورد استفاده قرار گیرد.

هرچند این کتاب بی شک همانند هر مکتوبی که به دست بشر انگاشته می شود عاری از نقص و کاست نیست، لهذا امیدوارم که صاحب نظران فرهیخته بنده را از عنایات منصفانه

خود بی‌بهره نگذاشته و آنچه که مقتضی دانستند را از طرق آمده در ذیل^۱ برای بنده ارسال و ارشاد فرمایند. مجلد حاضر در دو بخش، قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ به همراه آخرین اصلاحات را مورد نقد و تحلیل قرار داده است.

بخش اول کتاب، محشی قانون در نظم حقوقی است که ذیل هر ماده، محشای حقوقی و تحلیلی (و در مواردی تطبیقی و تاریخی) آن به همراه آخرین اصلاحات در مواد قانونی یا احیاناً اصلاحیه‌های مربوطه در بخش آئین‌نامه اجرایی مرتبط با آن ماده آمده است.

عنوان مباحث در این بخش (نظم حقوقی) خلاصه‌ای از متون تحلیلی مرتبط با آن ماده قانونی، برگرفته از دو جلد اول از همین دوره به تالیف حقیر، تحت عنوان بایسته‌های حقوق و آئین دادرسی گمرکی (مجلد یک: حقوق گمرکی و فن دفاع از نظر مراجع رسیدگی کننده و مجلد دوم حقوق و طواری گمرکی از نظر نوع تخلفات و جرائم گمرکی) است. از لرفی در بخش‌هایی از کتاب، شاهد محشای مباحث در قلمرو "نظام حقوقی کاربردی" هستیم که طالب نوعاً ناظر بر تبیین مسائل مبتلابه نسبت به آن فقره، در رویه عملی گمرکی می‌باشد. این عنوان نمونه در انتهای بحث استرداد حقوق ورودی، بخشی در کتاب است تحت عنوان محشی استرداد حقوق ورودی در نظام حقوقی کاربردی، که مباحث ذیل از رویه اجرایی (با تکیه بر رویه عملی و اداری گمرکی) حاوی مسائل مبتلابه، ارائه راه حل‌ها در حین مواجهه و پردازش یک فرایند که در طول عملیات گمرکی ممکن است متقاضی به پغالش بکشاند را مورد بررسی قرار داده که این بخش در مجلد حاضر (تحلیل نظام کاربردی)، حاصل تلفیق تجارب، مختصر دانسته‌ها و آموخته‌های نگارنده در کسوت کارگزاری را می‌گمرک و وکالت دادگستری، با آموزه‌ها و تقریرات استاد فرزانه، جناب آقای رستم بنای می‌باشد که امید است مجموعه پیش رو، قسمت اعظمی از نیاز مخاطب را در حوزه حقوق گمرکی و آشنایی با قوانین مربوطه تامین نماید.

پیشنهاد: به مسئولین گمرک محترم ایران ضمن قدردانی از تلاش‌های قابل تقدیرشان پیشنهاد می‌شود به منظور سرعت بخشیدن در انجام تشریفاتی گمرکی که برای ورود و خروج کالا از کشور ضروری است موارد زیر بیش از پیش مرعی گردد:

۱- اطلاع رسانی راجع به: قوانین و مقررات، مصوبات، نامه‌ها و دستورالعمل‌ها- کاربرد روش‌ها و فنون نوین در انجام تشریفات گمرکی - اعمال مدیریت خطر مبتنی بر معیارهای منطقی و عملی - استفاده از فناوری اطلاعات

۲- در رابطه با تشریفات گمرکی: به درخواست ذی نفعان دایر به انجام تشریفات گمرکی کالای وارداتی و صادراتی در خارج از اماکن گمرکی و در ساعات غیر اداری پاسخ مثبت بدهد. به سازی بستر مجازی بیش از پیش فراهم گردد تا امکان تهیه و بارگذاری اظهارنامه‌های گمرکی و اسناد و مدارک از طریق الکترونیکی با شرایط بهتر ارائه گردد. از الزام صادر کنندگان ارائه اطلاعاتی فراتر از آنچه برای ارزیابی و اخذ تعهدات ضروری است، خودداری نمایند. در رابطه با اسنادی که ارائه آن‌ها بعد از خروج کالا نیز تأثیری در فرآیند صادرات ندارد، ملی برای حفظ سوابق، ضروری می‌داند که فرصت کافی به صادر کننده بدهد و مانع ترخیص و خروج کالا از کشور نشود.

۳- در رابطه با تضمین‌ها در تعیین میزان تضمین‌هایی که گمرک عهده دار آن است با توجه به کالای صادراتی و موقعیت صادر کننده حتی الامکان از مطالبه تضمین‌های سنگین خودداری نماید. زمینه را به گونه‌ای فراهم آورد که ذی نفع صادرات، قادر به انتخاب هر یک از اشکال خودداری نماید. اخذ تضمین‌های کمی در عوض تضمین موردی برای صادر کنندگان معتبر، خوش حساب و خوش نام اتخاذ نماید. استرداد یا ابطال تضمین به هنگام ایفای تعهد بدون معطلی صورت پذیرد.

۴- در رابطه با عملیات گمرکی: با توجه به ضرورت استفاده از مدیریت خطر نسبت به صادرات به طور کلی به نمونه گیری و بازرسی ملموس کالای صادراتی بسنده نماید. بازرگانان و صادر کنندگان خوش نام را در فهرستی با ضریب اطمینان برای پذیرش اظهارنامه‌های صادراتی آن‌ها قرار دهد و از ارزیابی ملموس کالای آن‌ها حتی الامکان بکاهد.

۵- مراجعینی که در فرایند تشریفات گمرکی دچار اختلاف با گمرک می‌شوند از حقوق‌شان مطلع و ضمن ارشاد در چگونگی مراجعه به واحدهای ستادی (نظیر دفتر تعرفه یا حتی سازمان جهانی گمرک) و کمیسیون‌های حل اختلافات گمرکی، در زمان اختلاف در ارزش (نظام طبقه‌بندی) در تعیین تعرفه دقیق اهتمام و دقت لازم صورت پذیرد.

۶- به منظور حمایت از صنعت و تجارت که لازمه شکوفایی است نسبت به تعیین جرائمی که علت عمده تحقق آن ناشی از سهو و خطای غیر عمد صاحبین کالا می‌باشد، رد

صورت اقتضا حداقل جرائم در نظر گرفته شود تا حدی که اثر بازدارنده و تنبیهی مجازات‌های گمرکی هم بی‌اثر نماند.

۷- با توجه به این که قانون امور گمرکی در بعضی مقررات (نظیر مبحث ابلاغات) به تشریفات آئین دادرسی مدنی استناد جسته، ترتیبی اتخاذ شود تا چنانچه قرار بود اقدامی توسط صاحب کالا در مهلت معین قانونی صورت پذیرد، به منظور حفظ حقوق حقه مشارالیه چنانچه با معاذیر قانونی (نظیر در حبس بودن یا مرض مانع حرکت و دیگر مصادیق که در قانون آئین دادرسی مدنی احصا شده)، اقدامات با تاخیر مودیان را در صورت اثبات عذر قانونی مورد پذیرش قرار دهد.

۸- در آینده نزدیک از طریق مکاتبه با دولت و تهیه لوایح لازم به منظور رایزنی با قوه مقننه، ترتیب رسمی تراضی در باره‌ای مواد مرتبط قانونی یا مصادیقی و مواد قانونی که مجمل و مبهم بوده (و در معاهده کتاب مصادیق آن اشاره شده) را به نحو شایسته داده تا متن قانون از هر گونه تفسیر شخصی معزین بماند.

زناہ الم نشرہ، والسلام علی من التبع الہدی

پدرام شریف - پاییز ۹۸